

01/07/2020

Ο Γέροντας Ιωσήφ ο Βατοπαιδινός ως υποτακτικός του Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού

/ [Αγιορείτικα](#)

Αρχιμ. Εφραίμ, Καθηγουμένου της Ι.Μ. Μονής Βατοπαιδίου

Μολονότι ο μακάριος Γέροντας Ιωσήφ ήταν άκρος ησυχαστής, θεωρούσε ως θεμέλιο του μοναχού την παναρετή της υπακοής. Για αυτό παιδαγωγούσε τον υποτακτικό του, που σε κάποιους ίσως φανεί ότι ο τρόπος ήταν πολύ σκληρός, για να πάρει το πνεύμα και τους καρπούς της αληθινής υπακοής.

Ο ίδιος αναφωνούσε και παρότρυνε τους υποτακτικούς του: «Ω μακαρία υπακοή- και πάλιν υπακοή- σε εσένα αρμόζουν αναμφιβόλως τα σκήπτρα. Παιδί μου, εμείς με τον γερο-Αρσένιο για να γευθούμε αυτά τα ουράνια αγαθά, εχύσαμε στην άσκηση άφθονο αίμα. Εσείς μόνο με μία επιμέλεια στην υπακοή απολαμβάνετε ίση Χάρη με εμάς. Κρατάτε τέκνα μου την υπακοή με όλη σας την ψυχή. Άλλη οδός από αυτήν δεν υπάρχει ευκολότερη και ανώτερη»[1]. Θεωρούσε ο μακάριος Γέροντας «όντως μέγα κατ' αλήθειαν το μυστήριον της υπακοής». Γράφει σε επιστολή του: «Η υπακοή ή η παρακοή δεν σταματά εις τον Γέροντα, αλλά δι' αυτού ανατρέχει εις τον Θεόν... Με τόσην αγάπην οφείλει να αποβλέπη εις τον Γέροντα ως να βλέπη τύπον Χριστού»[2].

Ο Γέροντάς μας Ιωσήφ ήταν πολύ επιδέξιος στις χειρωνακτικές εργασίες, στα λεγόμενα μαστοριλίκια, έπιαναν τα χέρια του. Αυτός έκανε το νέο κελί του Γέροντός του στη Μικρή Αγία Άννα, αυτός αναλάμβανε να κάνει τις οποιεσδήποτε κατασκευές χρειαζόνταν για τη συντήρησή τους εκεί. Κάποιο πρωινό θα έφτιαχνε μία σόμπα για τον μεγάλο Γέροντα, γιατί πλέον το κρύο εκείνου του χειμώνα είχε γίνει ανυπόφορο, ενώ και ο Γέροντας είχε εξασθενήσει πολύ. Όμως για έναν ανεξήγητο λόγο όλα πήγαιναν ανάποδα, υπήρχε έντονη δαιμονική ενέργεια. Τότε ο Γέροντάς μας πήγε στον μεγάλο Γέροντα για να τον ρωτήσει τι συμβαίνει. Αναφέρει ο ίδιος: «Πήγα, λοιπόν, του κτύπησα την πόρτα και μου άνοιξε. Μόλις με είδε ταραγμένο, άρχισε να γελάει. «Γέροντα, λέω, τι συμβαίνει εδώ; και γιατί μου είπες το πρωί σαν πρόρρηση “αν τελειώσω”; Αφού ξέρεις πως για μένα αυτό ήταν παιχνίδι». «Εσύ τι συμπέρανες πώς ήταν», μου είπε χαριεντιζόμενος. «Πειρασμός, του είπα, σατανική ενέργεια». «Αυτό ήταν, μου απάντησε. Και άκουσε να μάθεις αυτό που σε σένα φαίνεται μυστήριο. Το βράδυ στην προσευχή μου, όταν τελείωσα και ήθελα να ησυχάσω, είδα τον σατανά και απειλούσε να μου φέρει εμπόδια και πειρασμό στην απόφασή μου, που είχα προγραμματίσει. Και εγώ είπα στον Χριστό μας- “Κύριε μου, μην τον εμποδίσεις, για να του δείξω πως σε αγαπώ και θα υπομείνω το κρύο, όσο επιτρέψεις Εσύ”. Και αυτός ήταν ο λόγος, παιδί μου, που έγιναν όλα αυτά, για να μην έχω σύντομα θέρμανση, καθώς εσείς επιθυμούσατε να μου ετοιμάσετε»[3].

Το Σάββατο του Λαζάρου το 1948 ο π. Σωφρόνιος έγινε μεγαλόσχημος μοναχός, όπου μετονομάστηκε σε Ιωσήφ. Έλαβε το όνομα του Γέροντος του σαν ιδιαίτερη τιμή και ευλογία. Ο ίδιος ο μεγάλος Γέροντας ομολογούσε για τον νεόκουρο συνώνυμο υποτακτικό του ότι υπήρχε «πλήρης Χάριτος» καθώς ήταν «εργάτης υπακοής». Την κουρά ετέλεσε ως εφημέριος ο παπα-Εφραίμ ο Κατουνακιώτης. Μετά την κοίμηση του μακαρίου Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού ο παπα-Εφραίμ ήταν πλέον ο πνευματικός του Γέροντός μας Ιωσήφ και άρρητη πνευματική αγάπη συνέδεσε τους δύο ασκητές κάτω από την ίδια πνευματική πατρότητα.

Ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής εκμυστηρευόταν τις υψηλές πνευματικές του εμπειρίες στον υποτακτικό του για να τον ενισχύει πνευματικά και να μην αποθαρρύνεται στον αγώνα του. Έτσι του ανέφερε για την επίσκεψη που δέχτηκε από την Κυρία Θεοτόκο στο εκκλησάκι του Τιμίου Προδρόμου στη Μικρή Αγία Άννα, όταν ήταν πολύ θλιμμένος από διάφορους εξωτερικούς πειρασμούς και συκοφαντίες. Η ίδια η Παναγία εμφανίστηκε και του είπε: «Δεν σου είπα να έχεις την ελπίδα σου σε μένα; γιατί αποθαρρύνεσαι; Να, πάρε τον Χριστό!». Και κατόπιν ο Χριστός, το θείο Βρέφος, τον χαίδεψε τρεις φορές στο μέτωπο και στο κεφάλι και τον γέμισε με άρρητη ευωδία και πνευματική ευφροσύνη[4]. Άλλη φορά του έλεγε πως έβλεπε με το οπτικό της ψυχής του σαν σε τηλεόραση τον π. Αθανάσιο να έρχεται από την Ιερά Μονή Αγίου Παύλου ως το ασκητήριό τους[5]. Του περιέγραφε επίσης με λεπτομέρεια τις θεωρίες, τα θεία οράματα που του αποκάλυπτε η Χάρis του Θεού, όπως την πόλη του Θεού, τον παράδεισο[6].

Το να γίνει κάποιος υποτακτικός σε έναν Γέροντα σαν τον Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Πολλοί προσπαθούσαν και δεν τα κατάφερναν και έφευγαν. Γι' αυτόν τον λόγο δεν ήθελε ο Γέροντας αρχικά να δεχτεί τον π. Σωφρόνιο. Από τη στιγμή όμως που τον δέχτηκε, κατόπιν θείας πληροφορίας όπως προαναφέραμε, ήταν απαιτητικός με τον υποτακτικό του. Και αυτό δεν γινόταν βέβαια για ιδιοτελείς λόγους, αλλά προσέβλεπε πάντοτε στην πνευματική ωφέλεια και πρόοδο του υποτακτικού του. Τον παιδαγωγούσε με αυστηρότητα και με αγάπη, με επιτίμια και με νουθεσίες. Του προκαλούσε τις απαραίτητες τομές για να καθαρθεί η καρδιά από τα πάθη, ώστε να αρχίσει να βιώνει τη Χάρη του Θεού, τον αγιασμό.

Ο Γέροντάς μας Ιωσήφ έζησε σαν υποτακτικός του Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού δώδεκα χρόνια. Στη Μικρή Αγία Άννα έζησε για έξι χρόνια. Οι συνθήκες ζωής εκεί ήταν πολύ σκληρές και το πρόγραμμα ήταν πολύ αυστηρό, παρόλα τα προβλήματα υγείας που είχε σε βαθμό επικίνδυνου για τη ζωή του, αφού είχε γαστρορραγίες και αιμοπτύσεις, εν τούτοις ο νέος μοναχός κρατούσε την πίστη και δεν οπισθοχωρούσε, αφήνοντας, ακόμα και αυτήν την υγεία του, στην πατρική Πρόνοια του Θεού, ακολουθώντας το πρότυπο του παραδείγματος του Γέροντός του, που έβλεπε τα πάντα με βάση την πίστη και όχι με βάση την λογική. Όταν

άρχισε η αιμόπτυση του Γέροντός μας, τότε είπε ο μεγάλος Γέροντας: «Αρσένιε, τελείωσε. Πρέπει να φύγουμε. Εάν και ο Ιωσήφ αρρώστησε τι θα κάνουμε εδώ μέσα»; Ο Χαράλαμπος ήταν ιερέας, ο παπα-Εφραίμ ήταν φιλάσθενος και άρρωστος εξ αρχής, ο γερο-Αρσένιος ήταν 70 χρονών, είχαν πλέον πρόβλημα συντηρήσεως, ποιος θα έφερνε σε πέρας τις καθημερινές εργασίες, αφού ο Γέροντάς μας Ιωσήφ ήταν αυτός που τις διεκπεραίωνε.

Τον Σεπτέμβριο του 1953, μία νύχτα με φεγγάρι, πήραν στον ώμο τους τα ελάχιστα πράγματά τους και κατέβηκαν στη Νέα Σκήτη σε κάποιες μεμονωμένες καλύβες γύρω από τον πύργο της Σκήτης. Εκεί στη Νέα Σκήτη ο Γέροντάς μας Ιωσήφ για έναν χρόνο, από τον Μάιο του 1957 έως τον Μάιο του 1958, υπηρέτησε και σαν Δικαίος. Πριν ακόμη την κοίμηση του μεγάλου Γέροντος είχε αποκτήσει πνευματικό πλούτο που από την πολλή του αγάπη σκόρπιζε σε όσους είχαν ανάγκη συμβουλής και παρηγορίας. Υπάρχουν επιστολές εκείνης της περιόδου, όπου φαίνεται το μεγάλο ύψος της πνευματικής εμπειρίας του υποτακτικού μοναχού Ιωσήφ, ενώ η θεολογία του δεν προερχόταν από ακαδημαϊκή γνώση, εξάλλου τέτοια δεν είχε, αλλά ήταν προσωπικό βίωμά του.

Όταν αρρώστησε ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής με καρδιακή ανεπάρκεια τον Ιανουάριο του 1959 ανέλαβε ο Γέροντάς μας πρωτοβουλία για τη θεραπεία του. Γράφει σε μία επιστολή του: «Χωρίς να τον ερωτήσω, γιατί δεν μου επέτρεπε, εμερίμνησα με τον παπα-Εφραίμ και εφέραμεν γιατρόν από έξω κατ' ευθείαν και χάρις τω Θεώ εκερδίσσαμεν φαίνεται τη μάχην. Ο γιατρός ήτο κατ' ευχήν καλός επιστήμων και η διάγνωσις πέτυχε. Τώρα κάνωμεν την κατά συνταγήν θεραπείαν και τα αποτελέσματα είναι καλά. Η πάθησις είναι της καρδιάς και είναι προχωρημένης μορφής, ελπίζομεν όμως καλά αποτελέσματα εκεί που τα πάντα ήσαν χαμένα».

Τελικά ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής κοιμήθηκε οσιακά την ημέρα της κοιμήσεως της Παναγίας, την οποία ευλαβείτο τόσο πολύ, στις 15 Αυγούστου 1959 σε ηλικία 62 ετών. Από τον Οκτώβριο του 1959, παρακινούμενος από πνευματικά παιδιά του μεγάλου Γέροντος, ο Γέροντάς μας άρχισε να συγγράφει τον βίο του και το 1963 είχε ολοκληρώσει την πρώτη βιογραφία σε επιστολιμαία μορφή[7].

Υπολογίζεται ότι από τη “ρίζα” του Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού προέρχονται άμεσα, περισσότεροι από 1000 μοναχοί και μοναχές. Επειδή το προγνώριζε αυτό ο Γέροντας δεν επέτρεψε στους υποτακτικούς του μετά τον θάνατό του να ζήσουν μαζί, αλλά τους χώρισε, κάτι ασυνήθιστο βέβαια στην αγιορειτική τάξη. Προγνώριζε ότι αυτοί θα γίνουν Ηγούμενοι και Γέροντες μεγάλων κοινοβίων. Όταν βρισκόταν στις σπηλιές της Μικράς Αγίας Άννης τον είχε επισκεφθεί ο Ιωάννης Μπίτσιος από την Ουρανούπολη, την περίοδο που ο Γέροντας είχε αποκτήσει τους τρεις υποτακτικούς του, Γέροντα Ιωσήφ Βατοπαιδινό, Γέροντα Εφραίμ Φιλοθείτη και Γέροντα Χαράλαμπο Διονυσιάτη. Ο κ. Μπίτσιος ρώτησε τον Γέροντα αν αυτοί

οι τρεις νέοι μοναχοί ήταν της συνοδείας του και ο Γέροντας Ιωσήφ του αποκρίθηκε προφητικά: «Βλέπεις αυτά τα καλογέρια, Γιάννη; Θα έρθει ώρα που αυτά τα καλογεράκια θα γεμίσουν με μοναχούς το Άγιον Όρος». Αυτή η προφητεία επαληθεύτηκε με τη Χάρη του Θεού παρόλες τις λογικά αντίξοες και αδύνατες συνθήκες και περιστάσεις. Γιατί εκτός από το ότι, τρία καλογεράκια τι θα μπορούσαν να κάνουν; ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής αρχικά ήταν με τους Ζηλωτές, αλλά κατόπιν αποκαλυπτικού οράματος και θείας φωνής που του έλεγε ότι «η ζώσα Εκκλησία είναι στο Οικουμενικό Πατριαρχείο» επέστρεψε σε κοινωνία με την κανονική Εκκλησία παρόλο τον πόλεμο και τις συκοφαντίες που δέχτηκε από τους Ζηλωτές. Όλα κατευθύνονταν από τη θεία Πρόνοια. Και η αποδοχή των συγκεκριμένων υποτακτικών του, και η απομάκρυνσή του από τους Ζηλωτές, και ο χωρισμός των υποτακτικών του σε διαφορετικές συνοδείες.

Το γεγονός ότι στα σημερινά κοινόβια του Αγίου Όρους συμβαδίζουν η υπακοή και η ησυχία, ότι υπάρχει αυτή η σύζευξη μεταξύ υπακοής και ησυχίας, νομίζουμε ότι οφείλεται κατά κύριο λόγο στον μακάριο Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή και τους υποτακτικούς του. Ο Γέροντάς μας Ιωσήφ παρέλαβε ως γνήσιος υποτακτικός το υποτακτικό αλλά και το ησυχαστικό πνεύμα του μακαρίου Γέροντος του Ιωσήφ του Ησυχαστού. Αυτό το πνεύμα παραλάβαμε και εμείς από τον αείμνηστο Γέροντά μας Ιωσήφ και προσπαθούμε με τις ταπεινές δυνάμεις μας να το διαφυλάξουμε και να το παραδώσουμε και στους μεταγενεστέρους.

(Εσπερίδα με θέμα τον Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των ΚΒ' Παυλείων

που διοργάνωσε η Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, την Τετάρτη, 1 Ιουνίου 2016)

- [1] Ιωσήφ Μ.Δ., Ιερομόναχος Χαράλαμπος Διονυσιάτης, χ.τ. 2002, σ. 94.
- [2] Γέροντος Ιωσήφ, Έκφρασις μοναχικής εμπειρίας, Επιστολή 14, εκδ. Ιερά Μονή Φιλοθέου, Άγιον Όρος 620 03, σ. 104 και σ. 102
- [3] Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού, Ό Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής, Βίος Διδασκαλία «Η Δεκάφωνος Σάλπιγξ», Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 112016, σσ. 134-135.
- [4] Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού, Ό Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής, Βίος Διδασκαλία «Η Δεκάφωνος Σάλπιγξ», Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 112016, σσ. 155-157
- [5] Ο.π., σσ. 138-139.
- [6] Βλ. Ο.π., σσ. 77-82.
- [7] Βλ. Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού, Θείας Χάριτος εμπειρίες, Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής, Επιστολιμαία βιογραφία Ανέκδοτες επιστολές και ποιήματα, Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 2005.